

Adina Dragomirescu și Alexandru Nicolae,
101 greșeli de lexic și de semantică: cuvinte și sensuri în mișcare,
București, Humanitas, 2011, 260 p.

Gabriela BIRIȘ

Universitatea din Craiova

Departamentul de Limbi Moderne Aplicate

rogabi25@hotmail.com

OLECȚIA „VIAȚA CUVINTELOR” inițiată, în anul 2010, de Editura Humanitas, în vederea familiarizării publicului larg cu aspecte lexico-semantice, s-a îmbogățit recent cu un alt titlu: *101 greșeli de lexic și de semantică: cuvinte și sensuri în mișcare*, o lucrare scrisă de Adina Dragomirescu și Alexandru Nicolae.

Seria a fost deschisă de Marius Sala cu *101 cuvinte moștenite, împrumutate și create*, și continuată de Rodica Zafiu cu *101 cuvinte argotice și de Emil Suciuc cu 101 cuvinte de origine turcă*.

Titlul cărții avertizează cititorul asupra conținutului, lăsând să transpară, totodată, poziția moderată (p. 12) și prudentă (p. 23) a autorilor față de norma lingvistică: cei doi autori subliniază dinamismul caracteristic domeniului lexical al limbii (printr-un subtitlu inspirat de o carte de terminologie: *Lexicul specializat în mișcare. De la dicționare la texte*, Angela Bidu-Vrâncă, 2007), dar se și poziționează în raport cu norma lingvistică, pe care nu o mai absolutizează, considerând-o rezultatul unor transformări permanente, prin care fapte lexicale amendate ca greșeli la un anumit moment se pot integra și pot fi acceptate, ulterior, în limba literară.

Lucrarea este structurată în două capitole mari ce privesc *Istoria greșelilor lexico-semantice* și *Tipurile de greșeli semantice*, fiind însoțită de o bibliografie și de un indice de cuvinte, pentru o mai bună orientare a cititorului în privința problemelor lexicale și a disponibilității materialului în interiorul cărții, pentru că lucrarea are un caracter didactic declarat: „Ceea ce ne-am propus este să familiarizăm publicul cu cele mai frecvente abateri caracteristice limbii ac-

tuale, dar să-l și învățăm să judece (cu dreaptă măsură) fiecare situație, să știe să utilizeze sursele, în special dicționarele românești și străine, pentru a decide singur dacă se află în fața unei greșeli mai mult sau mai puțin grave, a unei tendințe justificabile a limbii sau a unui fapt de normalitate" (p. 13).

Sunt surprinse câteva categorii reprezentative de greșeli lexicosemantice inventariate sub de-numiri sugestive: 1. romgleza noastră cea de toate zilele, 2. „calofilia semidocă”, 3. pleonasmul și contradicția în adaos, 4. atracția paronimică, etimologia populară, contaminația, 5. clișeele lingvistice, 6. feminizarea numelor de profesii și a numelor etnice, 7. cuvinte străine deformate sau greșit înțelese.

Exemplele care susțin explicațiile au fost identificate de autori pe internet, dar și în rapoarte de monitorizare a presei realizate între anii 2007-2011, trădând mult umor și inspirație în efectuarea selecției. Fiecare secțiune conține un scurt preambul teoretic, prin care sunt furnizate cititorului scurte definiții ale conceptelor lingvistice utilizate, precum și reperele bibliografice asupra problematicii respective; fiecare structură lexicală discutată este urmată, la rândul ei, de trimiteri bibliografice care vizează punctual structura lexicală sau aspecte teoretice mai generale pe care le presupune aceasta.

O parte dintre „intrările” lucrării au mai fost discutate și de alți lingviști, în decursul anilor, în special cazurile de pleonasm sau anglicisme, dar este meritul autorilor că au decis să le reia, în măsura în care acestea sunt recurente.

În privința structurilor lexicale foarte recente se impune continuarea și adâncirea cercetării, pentru că pot ascunde aspecte mai puțin evidente la o primă abordare. Spre exemplu, *capabilitate*, considerat de autori un derivat pe teren românesc de la adjectivul *capabil*, poate fi la fel de bine un împrumut din engleza americană, unde a dezvoltat un al doilea sens particularizat pentru domeniul militar, pe lângă primul sens la care s-au raportat autorii: 1. „the natural ability, skill, or power that makes a machine, person, or organization able to do sth, esp sth difficult, 2. the ability that a country has to take a particular kind of military action: *military/nuclear etc. capability*” (LONGMAN s.v. *capability*).

În același timp, în limba română, ni se pare că se tinde spre folosirea formei de plural *capabilități*, mult mai frecventă în contexte cu caracter militar și politic, după modelul limbii engleze: „Pe teritoriul național vor fi amplasate **capabilități** terestre de interceptare, ca elemente componente ale sistemului, a anunțat președintele Băsescu” (Evenimentul zilei, 05.02.2010, p. 3). Aceste aspecte nu mai fac din *capabilitate* un derivat inutil, care dublează sinonimic un cuvânt existent deja în limba română: *capacitate*, după cum consideră autorii, ci un împrumut necesar, mai mult chiar, un termen militar necesar în desemnarea de noi realități.

Cartea surprinde și cuvinte din registrul argotic sau din cel familiar-argotic: *bazat* (102), *bengos* (108), *caleașcă* (122-124), *cambuză* (124), *caraiman* (127-131), *caraliu* (132-136), *cotolani* (167-168), *ciumeg* (153-156), *diribau* (172-175), *maimuță* (224-227) etc., pentru care sunt avansate sugestii etimologice interesante și abordări contrastive ce vizează cuvinte similare din franceză și engleză.

Cei doi autori propun o lucrare extrem de necesară și de utilă, în contextul transformărilor fără precedent pe care le-a cunoscut limba română, în ultimele două decenii, prin interferențe stilistice, diversificări ale uzului și înnoire lexicală masivă. Ea acoperă un material lexical consistent prezentat publicului larg într-o formă accesibilă și antrenantă.

